מנחת חוטא של כהנים [א] כמנחת חוטא של ישראל מה מנחת חוטא של ישראל נקמצת אף מנחת חוטא של כהנים נקמצת אי מה מנחת חוטא של ישראל נקמצת ושיריה נאכלין אף מנחת חוטא של כהנים נקמצת ושיריה נאכלין ת"ל [1]לכהן כמנחה לכהן כמנחה ולא לאשים כמנחה [ב] הא כיצד קומץ קרב בעצמו ושירים קריבין בעצמן הא שתהא עבודתה כשרה בו מהכא נפקא מהתם נפקא [ג] מנין [א]לכהן שבא ומקריב קרבנותיו בכל עת ובכל שעה שירצה ת"ל [2]ובא בכל אות נפשו ושרת אי מהתם הוה אמינא ה"מ דבר שאין בא על חטא אבל דבר שבא על חטא אימא לא והא נמי מהכא נפקא מהתם נפקא [3] [ד] וכפר הכהן על הנפש השוגגת בחטאה [*] בשגגה [ב]מלמד שהכהן מתכפר על ידי עצמו אי מהתם הוה אמינא הני מילי בשוגג אבל (א) במזיד לא קמ"ל [ה] במזיד היכי משכחת לה בזדון שבועה תניא אידך [ג]ר"ש אומר מנחת חוטא של כהנים נקמצת והקומץ קרב בפני עצמו והשירים קריבין בפני עצמן ר"א בר"ש אומר הקומץ קרב בעצמו והשירים מתפזרין על בית הדשן א"ר חייא בר אבא הוי בה רבי יוחנן בית הדשן דהיכא [ו] אי דלמעלה היינו אבוה [ז] אי דלמטה יש לך דבר שקרב למטה א"ל רבי אבא דלמא לאיבוד אחיכו עליה וכי יש לך דבר שקרב לאיבוד תני אבוה דרבי אבין [4]כל מנחת כהן כליל תהיה לא תאכל לאכילה הקשתיה ולא לדבר אחר מאי קא אמר אמר אביי הכי קא אמר כל מנחת כהן [ח] לא תאכל חובתו כליל תהיה נדבתו א"ל רבא [ד]סכינא חריפא מפסקא קראי אלא אמר רבא כל מנחת כהן כליל תהיה נדבתו לא תאכל חובתו ואיפוך אנא מסתברא נדבתו הוה ליה לרבויי שכן תדירה לא חטי בסים ריחיה אדרבה חובתו הוה ליה לרבויי שכן עשרון חובה הנך נפישן ורבנן האי כל מנחת כהן כליל תהיה לא תאכל מאי עבדי ליה מיבעי להו לכדתניא אין לי אלא עליונה בכליל תקטר ותחתונה בלא תאכל מנין ליתן את האמור של זה בזה ואת האמור של זה בזה ת"ל כליל כליל לגזירה שוה נאמר כאן כליל ונאמר להלן כליל מה להלן בבליל תקטר אף כאן בכליל תקטר ומה כאן ליתן לא תעשה על אכילתו אף להלן ליתן לא תעשה על אכילתו בעי רבינא כהן שאכל מן האימורין [ט] מה הוא לאו דורות לא

מנחת חוטא של כהנים אלא שתהא עבודה כשרה בו: [ד] אלא כמנחה. דמשמע כמנחת חוטא של ישראל דאילו נאמר כמנחתו הוה משמע כדקאמרה מקיש חובתו לנדבתו (והלא לא נאמר כו'): לכהן כמנחה. [ה] כלומר כל שיש לכהן לעשות בה יהא כמנחת חוטא של ישראל דנקמצת: ולא לאשים כמנחה. לענין מזבח אין שוין מנחת חוטא של כהנים ומנחת חוטא של ישראל דשירי מנחת חוטא של ישראל נאכלין ומנחת חוטא של כהנים קריבין: ומקריב קרבנותיו. של עצמו אפי' במשמר שאינו שלו: דבר הבא על חטא. כגון מנחת חוטא: בחטאה בשגגה מלמד וכו'. דהכי משמע וכפר הכהן על הנפש השוגגת אפי' על נפשו של עצמו וקאמר על חטאת אע"ג דאתי על חטא: ה"מ בשוגג. כדכתיב על הנפש השוגגת: אבל אמזיד. כגון היכא דהויין נמי אמזיד כגון אשם הרופה ושמיעת קול לא יקריב בעצמו: קמ"ל. והיתה לכהן כמנחה דהאי קרא במנחת חוטא דשבועת העדות כתיב דעשה בו מזיד כשוגג: דלמעלה. על [י] התפוח [כ] (הדשן) מנחלים שעל המזבח צוברים [יא] את הדשן לתפוח נמלא לבסוף מתפזר על בית הדשן. מ"ר ז"ל: אלא בית הדשן דלמטה. במקום שמשליך מוראה ונוצה ותרומת הדשן אצל הכבש ושם היו נבלעים ושם היה מתפזר: דלמא לאיבוד. שאין צריכין שום הקטרה אלא לאיבוד מפוזרין על בית הדשן שלמטה: וכי יש לך דבר שקרב. מתחילתו לאיבוד: תני אבוה וכו'. מימרא בפני עצמו. ע"א מ"ר ז"ל וכי יש לך דבר שקרב לאיבוד תני אבוה דר' אבין לעולם מתפזרת אבית הדשן דלמטה ודקא אמרת וכי יש לך דבר קרב [יב] (ככר) לאיבוד גזירת הכתוב היא דכתיב כל מנחת כו' לאכילה הקשתיו מנחת חוטא של כהנים למנחת נדבתו תרוייהו [ל] אין נאכלות ולא לדבר אחר לענין הקרבה דאלו [מ] מנחת חוטא שלו אין קריבין אלא מתפזרים אבית הדשן: מאי קאמר. היכי שמעינן מהאי קרא חובתו או נדבתו דבעי' למימר לאכילה הקשתיו: לא תאכל חובתו. מנחת חוטא אבל נקמצת כליל תהיה מנחת נדבתו שלא תהא נקמצת אלא מקטיר כולה כמנחת חביתין [נ] כיון דאית כהן קרא תרוייהו חובתו ונדבתו הלכך מאי למימר לאכילה הקשתיו דמקיש הכא חובתו לנדבתו: סכינא חריפא מפסקא קראי. וכי יכול אדם להפסיק המקרא להטיל סופו לתחילתו בענין זה לא תאכל חובתו והדר תני [ס] לאכילה הקשתיו כו': ואיפוך אנא. דלימא נדבתו נקמצת ולא חובתו: מסתברא נדבתו הוה ליה לרבויי. שיהא לה דין חביתין שאינה נקמצת משום דדמיא לחביתין: שכן נדבתו תדירה. שיכול להתנדב בכל יום כחביתין שבאין בכל יום: ולא חטי. נדבתו וחביתין אין באין על חטא: ובסים ריחיה. שנדבתו וחביתין בלולין בשמן ולבונה וריחו נודף מה שאין כן במנחת חוטא. ע"א דגזה וגזה כתיב [ע] ריח ניחוח לאפוקי מנחת חוטא שאינה תדירה ובאה על חטא ואינה בלולה בשמן ואין כתיב בה ריח ניחוח: שכן באה עשרון. כחביתין [פ] לאפוקי נדבתו שיכול להביא כמה עשרונים שירצה: חובה. שמחוייב להביאה כמו חביתין: ורבנן. דפליגי עליה דר"ש דאמרי מנחת חוטא של כהנים כליל היא ואינה נקמצת האי לא תאכל מאי עבדי ליה וכו': אלא עליונה. חביתין בכליל תקטר לחוד: לאו [צ] דלא תאכל בעליונה וחיוב כליל תקטר בתחתונה מנין ת"ל כו': לאו דורות. כל זר לא יאכל קדש (ויקרא כב) לא קמיבעיא ליה דכהן לגבי אימורים כזר הוי כדאמר בפירקין [ק] מן ונדרין אשר תדור (דברים יב):

אי דלמטה. פי' בקונטרס על שפך הדשן בחוץ וקשה א"כ הוי נפסל ביוצא אלא נראה בעזרה במקום ששם פרים ושעירים נשרפין כדאמר בפרק טבול יום (זבחים קד:) דשלשה דשנים הן והא דתנן בפרק היה נוטל (סוטה דף כג.) ומנחתה מתפזרת אבית הדשן שם היתה ולא נפסלה ביוצא [ף] ור"ת מפרש במקום שמניחין תרומת הדשן אצל הכבש ולא יתכן דתרומת הדשן קודם תמיד היה ואחר התמיד היו מקריבין קרבנות ומנחות ואז כבר נבלען: **ויש** לך דבר שקרב למטה. ואע"ג דאיכא רצפת העזרה דנתקדשה לר' יהודה (זבחים דף נט.) אין זה למטה והיינו אבוה: **ויש** לך דבר שקרב לאיבוד. ואע"ג דאיכא שתי הלחם הבאין בפני עצמן דלשריפה קאתיין כדאמרי' בהתכלת (לעיל דף מו:) שאני התם דעיקר מלותן עם הכבשים לאכילה:

לאכילה הקשתיו. דאיתקשא מנחת חוטא למחבתין לעניין אכילה ולא להקרבה שזה לאיבוד וזה כליל: **מאי** קאמר. דהא כליל נמי כתיב ביה אלמא לכליל נמי הוקשה הכי קאמר כלומר האי קרא לאו בחדא מנחה דאי בחדא מנחה לכתוב כליל ונישתוק דלא סבירא ליה הא דמסקינן לקמן משום לאו אלא לא תאכל קאי אמנחת חובתו וכליל תהיה אנדבתו כמו שמפרש אביי ורבא ואתרוייהו פריך ואיפוך אנא ומה שהקדים אביי לא תאכל לכליל תהיה כדי לקיים וכל מנחת כהן אכולהו מנחות דהכי קאמר אביי לא תאכל חובתו לאו חובתו דווקא קאמר אלא כלומר אף חובתו וכל שכן נדבתו אבל כליל תהיה אנדבתו דווקא קאי ורבא לא חייש בהא דשפיר מקיים [יג] וכל דמנחות הוקשו למחיתין הך לענין כליל והך לענין לא תאכל:

ובסים ריחיה. פירש בקונטרס כחד לישנא דכתיב במנחת נדבה ומחבתין ריח ניחוח מה שאין כן במנחת חוטא וקשה דלא חשיב שמן ולבונה לכך נראה כלשון אחר שפירש דמינייהו בסים ריחיה:

ורבנן האי כל מנחת כו'. היינו בין רבנן בין ר"ש דפליגי עליה דרבי אלעזר ברבי שמעון:

לאו דורות. פי' בקונט' וכל זר לא יאכל קודש [וכפירושו] משמע בפ"ק דכריתות (דף ד:) גבי אכל חלב מן המוקדשים דקאמר רבי יהודה לוקה שלש ומשיב תרי לאוין דחלב וחד דכתיב וכל זר לא יאכל קודש וכן בפ' בתרא דמכות (דף יח.) אמר רבא זר שאכל מן העולה לפני זריקה חוץ לחומה לר"ש לוקה חמש ופריך ליילקי נמי משום וכל זר לא יאכל קודש וקשה דההוא קרא בתרומה כתיב כדמוקי ליה בפרק י' יוחסין (קידושין דף סט:) [ץ] וכתיב לעיל מיניה תושב ושכיר לא יאכל קודש ונראה דגרסי' [ק] בתרוייהו וזר לא יאכל כי קודש הם ובההיא שמעתא גופא דמכות (דף יח:) מייתי לה גבי זר שאכל מחטאת ואשם לפני זריקה פטור ואם תאמר והיכי לקי הכא ובכריתות אלאו דזרות הא מסיק התם במכות גבי עולה ה"מ היכא דחזי לכהנים הכא לכהנים נמי לא חזי וגבי זר שאכל מחטאת ואשם לפני זריקה פטור קאמר [ר] [נמי] דכל היכא דקרינא ביה ואכלו אותם אשר כופר בהם קרינא ביה וזר לא יאכל כי קודש [יד] הם ויש ליישב פירוש הקונטרס דהכא וגירסת הספרים דכריתות ודמכות [ו] (גם זה שם) דשייך ביה לאו דכל זר לא יאכל קודש אע"ג דכתיב בתרומה דילפינן קודש חט חט מתרומה כדאשכחנא בפרק הנשרפין (סנהדרין פד.) דיליף מעילה מתרומה ולא

רש"י כת"י

לכהן כמנחה. דמה שתלוי לעשות בכהן כמנחת חוטא של ישראל כלומר דנקמצת: **ולא לאשים.** כמנחת חוטא דהכן ודאי [לא נאכל]: **קרבנותיו.** שהוא מחוייב: **בכל עת.** ואפילו במשמרה שאינו שלו: **ובא בכל אות נפשו.** וכי יבא הלוי וגו'. וכב"ד מקומות נקראו [כהנים] לוים [ש]: **בחטאה בשגגה.** דמדכתיב על הנפש השוגגת למה לי בחטאה בשגגה אלא הכי קאמר אפי' חטא נפשו של [כהן] יכפר על נפשו: **בשוגג.** חטאת דלאתיא על השוגג: **אבל.** חטאת דלאתיא על מזיד כגון מנחת חוטא דכתיב [אשמיעת קול] [ת] ואמרי' בכריתות [ח:] ארבעה מביאין על הזדון כשגגה (אשמיעת הקול) מדלא כתיב ונעלם: **אימא לא.** לכפר הוא [בעצמו]: **אי דלמעלה.** הצבור על גבי המזבח כלומר שמקריב השירים על גבי מזבח היינו אבוה: **אי דלמטה.** על שפך הדשן [בעזרה]: **יש לך דבר שקרב לאיבוד.** שיפרישו לכתחילה לכך: **תני אבוה דרבי אבין.** לתרוצי טעמא דרא"בר"ש דודאי לאיבוד קרב: **לאכילה הקשתיו.** מנחת כהן לחביתין שלא תאכל ולא לדבר אחר שיהא [השירים] מתקרבין אלא ודאי מתפזרין: **מאי קאמר.** הא בהאי קרא גופיה כתיב כליל תהי' לא תאכל. מהדר אמנחת חובתו של כהן כלומר לא תאכל וכליל נמי הוי ולאי כולה קרא בחדא מנחה משתעי ליכתב כליל תהיה ואנא ידענא דלא תאכל: **סכינא חריפא מפסקא קראי.** לגואי כלומר דדריש סיפא דקרא לרישא: **ואיפוך אנא.** דחובתו כליל ולא נדבתו: **מסתברא נדבתו הוי ליה לרבויי.** להיות כליל כחביתין: **שכן תדירה.** שיכול להתנדב בכל יום כחביתין שבאין בכל יום: **[בסים ריחיה].** מאשר כתיב בפ' שבדסום: **שכן עשרון.** חביתין ומוטא אין יכול להביא אלא עשרון אחד אבל נדבה יכול להתנדב עד ס' עשרונים בכלי אחד [לקמן קג:]: **ורבנן.** דפליגי עליה דר"ש ואמרי דמנחת כהנים אינה נקמצת האי קרא מאי דרשי ביה: **עליונה.** חביתין כתיב בהו (ויקרא ו) כליל תקטר ועל אכילתה אינו עובר בלאו: **תחתונה.** שאר מנחת כהנים למטה בלא תאכל וכליל לא הוי: **מנין ליתן כו'.** שיהיו שניהם כליל ולא תעשה על אכילה: **כליל.** תקטר [שם]: **כליל.** תהיה [שם]: **מן האימורים.** כליות ויותרת הכבד: **לאו דורות.** וכל זר לא יאכל קדש [שם כב]:

עין משפט נר מצוה

יט א ב מיי' פ"ד מהל' כלי המקדש הלכה ז:

תורה אור השלם

1. וכפר עליו הכהן על חטאתו אשר חטא מאחת מאלה ונסלח לו והיתה לכהן כמנחה: ויקרא ה יג
2. וכי יבא הלוי מאחד שעריך מכל ישראל אשר הוא גר שם ובא בכל אות נפשו אל המקום אשר יבחר יי: דברים יח ו
3. וכפר הכהן על הנפש השגגת בחטאה בשגגה לפני יי לכפר עליו ונסלח לו: במדבר טו כח
4. וכל מנחת כהן כליל תהיה לא תאכל: ויקרא ו טז

שיטה מקובצת

א] כהנים למנחת חוטא: ב] ולא לאשים כמנחה. גליון כמנחה דעלמא. כלומר שיהא הקומץ נקטר והשאר נאכל ולא כולה כליל. הרגמ"ה: ג] וכפר. לקמן דף ק"ט והוריות דף ד' דורש בע"א: ד] מתיבות במזיד כו' עד שבועה נמחק: ה] אי דלמעלה היינו אבוה. א"ת אימא דלר"ש יקריב אותם ע"ג המערכה ור"ל דבפני עצמן משמע שלא במקום המערכה והיינו תפוח מיהו קשה דאמרינן בפרק נושאין על האנוסה כתנת שנתערבה ולדה כו' נותנים עליו חומרי כהנים כו' למאי הלכתא אמר רב פפא למנחתו נקמצת כו' ופריך איקרי כאן כל שממנו לאשים כו' ומשני כראב"ש דאמר מתפזרין כו' ואפי' רבנן כו' בפ"ק לא פריך איקרי כאן כל שממנו לאשים כו' הא אמרינן הכא דליטנא דשירים קריבין בפני עצמן משמע ע"ג תפוח ולא ע"ג המערכה וצריך לומר דע"ג התפוח הוי' רשן חם שקורין אותו רמץ והוי שפיר הקטרה. מיהו תימה דהתם קשה מה תקנה היא זו לפזרה ע"ג הדשן דילמא מנחת כהנים היא ובעיא היא כולה הקטרה ואי לא הוי חסירה ופסולה ור"ל דהכא מודו א) דצריך ואין לו תקנה בין לר"א ובין לרבנן. הרי"ח. אי דלמעלה פי' שעל התפוח היינו אבוה ר"ש דאמר הקומץ קרב לעצמו והשירים קריבין לעצמן וע"כ אינו ר"ל שיהא קרב על המערכה דא"כ לאו היינו לעצמו אלא ע"כ על גבי תפוח קאמר שהי' שם אפר חם והשירים נקטרים שם: ו] אי דלמטה פי' אבית הדשן שהיה בעזרה שהיו שורפין פסולי קדשי קדשים: ז] לא תאכל חובתו כליל תהי' נדבתו. והכריחו לזה מדלא כתיב כליל תהיה ולישתוק ומדכתיב נמי לא תאכל ש"מ דדרשינן הכי: לא תאכל חובתו כו' אמר רבא כו'. יש לתמוה מה יש חילוק בין הני לישני ומאי דעתיה דאמורא קמא ששרס את המקרא ונ"ל שדעת התלמוד דקרא דוכל מנחת כהן קאי אקרא דלעיל דמיירי בחובה שהרי חביתין היא חובה לכך נראה לו לומר וכל מנחת כהן שהיא חובה לא תאכל ורבא נראה לו דוחק לסרס המקרא ודחק לומר דוכל מנחת כהן קאי אנדבה כמו אחובה אע"ג דקרא דלעיל בחובה משתעי והר"ק וכל מנחת כהן בין נדבה בין חובה כליל תהיה לנדבתו לא תאכל חובתו ואינו נראה לו דוחק כיון דקרא משתעי בחובה עם נדבה. כנ"ל ברוך: ח] האימורין כהו: ט] במנחה כל חיבת כלומר ליש: י] על התפוח: יא] עם הדשן: יב] תיבה כבר נמחק: יג] מקיים דכל: יד] הם ור"ל דלא דמי דהתם כולה קרבן לא חזי לכהנים ולא קרינא ואכלו אותם אשר כופר אבל הכא (והתם) קרינן ביה בבשר ואכל ועוד יש לישב כו':

א) נראה דל"ל דהא דאמר התם דהכא לאפי' רבנן מודו ר"ל דמודו דצריך.

מסורת הש"ס

א) ב"ק קט:, ב) יבמות ק. סוטה כג. תוספתא דסוטה פ"ב ה"ז, ג) [ב"ב קיא: ערכין ט:], ד) תה"ד כמנחתו דאילו נאמר כמנחתו כו' מקיש חובתו לנדבתו והלא כו' [ועיין לקמן עג.], ה) ל"ק מ"ו, ו) דפריהו, ל"ק, ז) ל"ק דשר רש"ק ונירסת ל"ק דשיר, ח) כיון דאיירי בהם קרא בתרוייהו חובתו, ל"ק, ט) תני כליל תהיה כו' יהפש"ד, ל"ק, י) [ויקרא ו], כ) מחביתין, ל"ק, ל) ל"ל של זה בזה לאו, מ) [בפרק אלו הן הלוקין מכות יח. ע"ש גרסת ר"ה: ד"ה לאוכל עולה], נ) חולין קד:, ס) ויקרא ה, ע) וכן פירש"י שלפנינו ושיין בשיר רש"ק, פ) נ"י ל"ק וכתיב בתריה תושב כהן ושכיר, צ) [וכ"כ רש"י במכות יח. וכ"כ תוס' שם בשם רש"י ע"ש ד"ה וליליקי], ק) ל"ק, ר) ל"ק מוחק תיבת ודמכות דלא שייך ביה התם לאו דכל זר לא יאכל קדש ע"ש.

הגהות הב"ח

(א) גמ' אבל אמזיד לא וכו' היכי משכחת לה נ"ב בחתים ומשני כזדון שבועה כו' וק"ל:

גליון הש"ס

גמ' בשגגה מלמד שהכהן מתכפר ע"י עצמו. ע' לקמן קט ע"א:

מוסף רש"י

לכהן כמנחה. לענין עבודת כהן שטעונה קמיצה, ולא לאשים כמנחה (סוטה כג.). שבא ומקריב. אם נדר קרבן או שהיה מוטל עליו חטאת ואשם הוא מקריב אף במשמר שאינו שלו (ב"ק קט:). הקומץ קרב בעצמו והשירים קריבין בפני עצמן. כהן המשמלת הקדש כדי דלות שמביא מנחת חוטא וכתב בה כמנחת חוטא והיתה לכהן כמנחה, כלומר אם חוטא זה כהן הוא הרי היא כמנחת ישראל, מה מנחת ישראל נקמצת אף מנחת חוטא של כהנים נקמצת, או מה מנחת ישראל שיריה נאכלין אף זו שיריה נאכלין ת"ל וכל מנחת כהן כליל תהיה, הא כיצד הקומץ קרב בעצמו והשירים קרבות בעצמן דברי ר' שמעון, ראב"ש אומר הקומץ קרב בעצמו והשירים מתפזרין אבית הדשן למטה מקום שנותנין שם תרומת הדשן והכולה והיינו אצל המזבח (יבמות ק.).

רבינו גרשום

ת"ל לכהן כמנחה. כלומר שצריך לעבודה הכהן לקמוץ אותה כשאר מנחות: ולא לאשי כמנחה דעלמא. כלומר שיהא הקומץ [קרב] והשאר נאכל אלא כולה כליל: ומקריב קרבנותיו. של עצמו אפילו שלא בזמן משמרתו. על הנפש השוגגת אפי' על שגגתו: אבל במזיד אימא לא קמ"ל והיתה לכהן האי אשבועת העדות כתיב דעשה בה מזיד כשוגג: אי דלמעלה. על הדשן ונחלים שעל גבי המזבח: דילמא לאבוד. שאין צריכין הקטר אלא לאבוד: לאכילה הקשתיו. לחביתי' כ"ג שלא תהא נאכלת כחביתין ולא לדבר אחר שתהא טעונה הקטר כחביתין אלא הולכ' לאיבוד: סכינא חריפא למפסק קראי. כלומר וכי יכול אדם לפסוק הכתוב להטיל סופו לתחלתו כזה הענין: מסתברא נדבתו הוה ליה לרבויי להקישה לחביתין שכן נדבתו תדירה, יכול להביא בכל יום כחביתין שבאין בכל יום. לא חטא נדבתו וחביתין אינן על חטא: ובסי ריחיה. שנדבתו וחביתין באין בלולין בשמן וריחו נודף: ל"א בזה ובזה כתיב ריח ניחוח: לאפוקי חובתו דאינו תדיר שאינו חוטא בכל יום. ובא על חטא. ואינו בלול בשמן ואין כתוב בו ריח ניחוח: שכן בא עשרון. כחביתין: חובה. וחייב להביא לאפוקי נדבתו שיכול להתנדב כמה עשרונים שירצה: ורבנן. דסבירא להו דכולה כליל האי לא תאכל מאי עבדי ליה כו': לאו דורות. כל זר לא יאכל קדש: